

'Trouwverbod neef-nicht is geen oplossing'

- Onderzoekers: Dit is symboolpolitiek
- Populariteit neef-nicht-huwelijken daalt

Bob Pieterzen

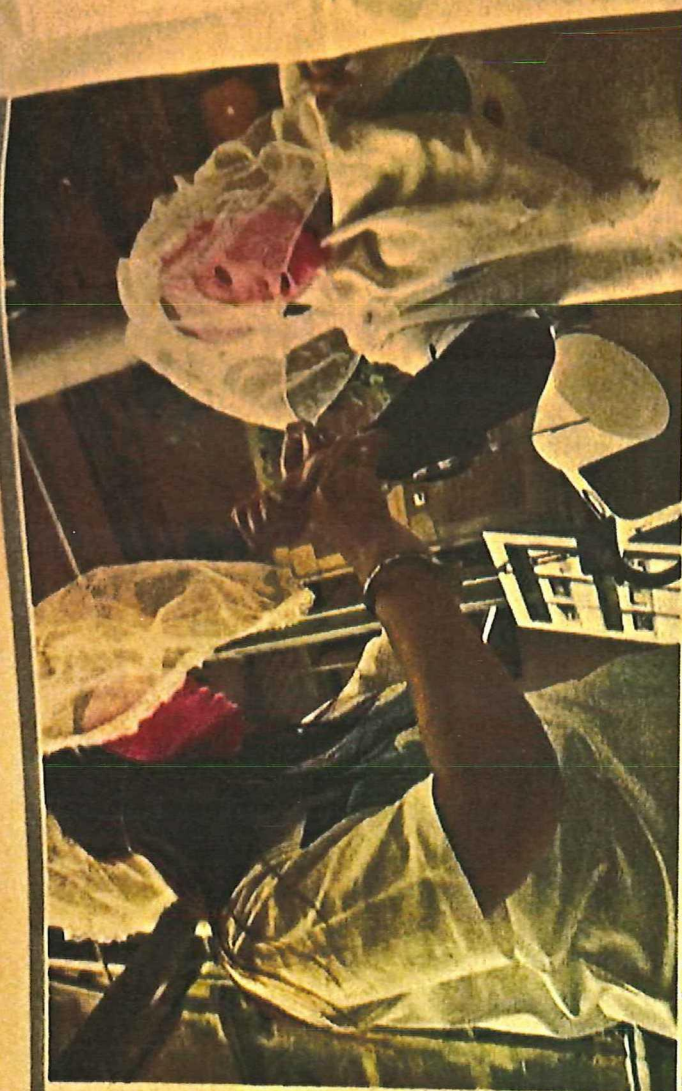
Het kabinet wil hard optreden tegen culturele praktijken als polygamie, meisjesbesnijdenis en gedwongen huwelijken. Een onderzoeksteam van de Vrije Universiteit en VUmc Amsterdam vindt het schadelijk en schandelijk dat in één adem met dat rijtje ook neef-nicht-huwelijken worden genoemd. "Die koppeling is stigmatiserend. Het doet geen recht aan wat wij zien", zegt antropologe Edien Bartels.

Neef-nicht-huwelijken komen hier vooral voor onder migrantengroepen uit Turkije en Marokko. Geschat wordt dat 22 procent tot 25 procent van de Nederlandse Turken en Marokkanen met een (achter-)neef of (achter-)nicht is getrouwd. Die huwelijken ontstaan steeds vaker als vakantieleefde, stelt onderzoeker Oka Storms. Jongeren gaan op vakantie naar Turkije of Marokko, bezoeken familie en vallen voor die leuke neef die ze soms jaren niet, of nog nooit hebben gezien. "Ze zeggen: met mijn Nederlandse neven ben ik opgegroeid, zij voelen als broertjes. Gezins. Daar zou ik nooit verliefd op kunnen worden. Maar deze man voelde niet als familie." "Gezins": het is een veel gehoorde reactie. De populariteit van neef-

nicht-huwelijken daalt onder de tweede generatie snel, stelt het VU-onderzoeksteam, bestaande uit antropologen, een arts-onderzoeker, gezondheidswetenschappers en een ethica-filosoof. Bartels: "We mopperen wel eens over de mislukte immigratie, maar veel Turkse en Marokkaanse jongeren zijn Hollander dan we denken. Die vinden neef-nicht-huwelijken ook een taboe."

Ze zien ook niets in een import-bruid uit het vaderland van hun ouders. Uit cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat er de afgelopen tien jaar sprake is van een halvering van het aantal import-huwelijken vanuit Turkije en Marokko. Dat komt ook door strengere eisen voor huwelijkspartners, zoals inkomens- en leeftijdsgrenzen. Storms: "De meeste jongeren willen iemand van hier en zelf kiezen".

Het VU-team, dat vandaag zijn onderzoek presenteert op een Shaking Science-symposium ("Wetenschap ontmoet samenleving, samenleving ontmoet wetenschap"), is ook tegen gedwongen huwelijken. Maar een verbod op neef-nicht-huwelijken is geen antwoord op het tegengaan van huwelijksdwang, het is symboolpolitiek. Gedwongen huwelijken moet je volgens de onderzoekers aanpakken door de communi-

'Femmes for Freedom' protesteerde in juni in Den Haag tegen huwelijksdwang.

FOTO MAAKTEN HARTMAN

catie tussen generaties te verbeteren, opdat er begrip komt tussen standpunten en geen misverstanden over verwachtingen ontstaan. Dat kost tijd, maar op het gebied van de vrije partnerkeuze lijken al stappen te zijn gemaakt.

In Turkije en Marokko heeft een neef-nicht-huwelijk nog steeds grote voorkeur, zegt Bartels. "Het is een culturele gewoonte die diep verankerd is. Hier verbinden we er alleen viezigheid aan, maar het is ontstaan om vrouwen en kinderen te beschermen. Als de man dreigde te slijzen, werd dat binnen de familie opgelost. En Marokko en Turkije zijn geen verzorgingsstaten, dus je bent op je familie aangewezen."

De onderzoekers kwamen in contact met andere onderzoekers die onder Britse Pakistani en in Parijse

banlieues een opmerkelijke stijging tegenkwamen van neef-nicht-huwelijken. Het zou interessant zijn dat verder te bestuderen, zeggen ze.

Bartels: "Het kan dat een verbod in Nederland ook averechts werkt. Alles hangt samen met de omstandigheden. Bij Koerden in Turkije is het percentage neef-nicht-huwelijken hoog. Daar is het ook een politieke kwestie, strategisch. Vanuit het idee een sterke groep te blijven."

Het neef-nicht-huwelijk staat in meer landen ter discussie. In Turkije en Marokko draait die vooral om het verhoogde medische risico bij een kindervens. Bartels: "Zelfs in de bergen van Marokko discussiëren amalfabete vrouwen over neef-nicht-huwelijken. Hier discussiëren we niet, we stigmatiseren en verbieden het gewoon."

Goede voortlichting

Charles Darwin was de eerste wetenschapper die een verhoogd risico op aangeboren aandoeningen bij kinderen van neef-nicht-huwelijken onderzocht. Uit zijn andere onderzoeken blijkt dat het risico niet zo groot is als gedacht: 2 tot 3 procent hoger dan bij niet-verwante paren, vergelijkbaar met het risico dat vrouwen van 35 jaar en ouder hebben. "Kinderen krijgen op oudere leeftijd is gebruikelijk in de westerse cultuur. Hier voor bedenken we ook geen verbod", zegt arts-onderzoeker Marieke Teeuw. De VU-artsen pleiten voor een aanpak waarin voortlichting en vrije keuze centraal staan.